

dobro in pošteno sistematično preučiti tudi trase najbolj popularnih turnih smukov.

Človek postaja s svojim razvojem vse bolj odgovoren za so-bitja na Zemlji. Z naraščanjem človekovega vpliva se povečuje tudi odgovornost za okolje. Le kaj si

bodo mislili o nas naši vnuki čez petdeset let, če bo v naravi manjkala povprečno vsaka druga živalska vrsta? Gotovo nič lepega. In kaj bi si mislile že danes o nas živali? Pa te, hvala bogu, nimajo sposobnosti razmišljanja.

V NEPALU JE SPET ODPRTA SLOVENSKA ŠOLA ZA TAMKAJŠNJE GORSKE VODNIKE

SLOVENCİ ODKRIVAJO ŠERPAM HIMALAJO

MARJAN RAZTRESEN

Že šestnajstič je ta čas v Nepalju pouk v slovenski šoli za gorske vodnike: letošnjega 9. septembra so v Katmandu odpotovali vodja letošnjega tečaja **Roman Robas**, zdravnica – inštruktorica **dr. Anda Perdan** ter inštruktorja **Boris Strmšek** in **Matjaž Ferjančič**. Tam so se jim pridružili trije nepalski inštruktorji, ki so prejšnja leta obiskovali slovenski tečaj in so si pri vodenju nabrali dodatna ustrezna znanja.

SPREGLEDANE PROMOCIJSKE MOŽNOSTI

Komisija za odprave v tuja gorstva (KOTG) pri Planinski zvezi Slovenije (PZS) že od leta 1979 kot pomoč in sodelovanje z nepalsko planinsko organizacijo NMA enkrat letno organizira izobraževanje za člane NMA. To je v okviru slovenske šole za vodnike NMA, ki je poleg čisto vzgojno-izobraževalnega dela za nepalske gorske vodnike pomembno tudi za strokovno izpopolnjevanje slovenskih inštruktorjev, v veliki meri pa je tudi mednarodna predstavitev Slovenije in služi za utrjevanje položaja in ugleda naše države v tem delu sveta in tudi drugod.

Kot je bilo povedano na tiskovni konferenci pred letošnjim odhodom štirih inštruktorjev v Nepal, prihaja na teh tečajih do prenosa kvalitetnega slovenskega znanja ter seveda do bogatenja naših izkušenj in tudi našega znanja. To so spoznale tudi druge države, od katerih so nekatere (na primer Francija) prej, druge pa pozneje začele podobne akcije. Ker je to v državi z najvišjimi gorami na svetu, je takšno delo v teh gorah na oče svetovne gorniške javnosti. Ker so slovenske »konkurentke« na tem področju bistveno bogatejše z darili in radodarnostjo z denarjem, se Sloveniji obeta, da nas bodo izrinile s tega področja, na katerem smo bili pravzaprav prvi na svetu, ki smo takšno zamisel tudi uresničili in jo še vedno uresničujemo.

Pred leti in desetletji so alpinisti z zahoda za delo visoko v Himalaji najemali domačine, ki so bili navajeni življenja na velikih nadmorskih višinah in so laže prenašali visokogorske razmere kot alpinisti iz nižin, vendar jim je primanjkovalo gorniških znanj. Zato so bili Šerpe najpogostejše žrtve Himalaje. Slovenski alpinisti so takrat ob pomanjkanju denarja za odprave in drugačne dejavnosti v Himalaji našli možnost: Jugoslavija, katere del je bila Slovenija, je enako kot Nepal sodila med neuvrščene države in kot pomoč drugi neuvrščeni

državi naj bi Jugoslavija, se pravi Slovenija, v Nepalju zgradila šola za njihove gorske vodnike, Šerpe, in tja enkrat letno pošiljala svoje inštruktorje. Država Jugoslavija je rada sprejela takšno promocijsko akcijo in jo vsako leto tudi financirala.

Po osamosvojitvi Slovenije je državni vir za to šolo popolnoma usahnil: država Slovenija nima nikakršnega posluha za takšno svojo promocijo, ki bi jo stala letno do 20.000 ameriških dolarjev – za letošnjo šolo so morali slovenski planinci s pomočjo svojih sponzorjev zbrati 2,7 milijona tolarjev oziroma 16.000 dolarjev. Vsako leto sicer odpošljejo iz Vile Zlatorog v Ljubljani, kjer je sedež Planinske zveze Slovenije, na državne naslove kup prošelj za denarno pomoč za to šolo, na katere pa ne dobijo nikakršnega odgovora; v Sloveniji, gorniško visoko razviti alpski državi, za takšno dejavnost vrhunskih slovenskih gornikov ni nobenega posluha, čeprav se na drugi strani najvišji slovenski vrhovi kitijo s Triglavom, kadar ga seveda potrebujejo, in se vzpenjajo nanj, če bi jim to lahko koristilo.

Nobenega dvoma ni: če eno leto slovenskim planincem ne bo uspelo zbrati denarja za to šolo, bodo prišli inštruktorji iz drugih alpskih držav; če bodo eno leto manjkali, bo šola za Slovenijo za vedno izgubljena. Nepalska planinska organizacija pa je zainteresirana za takšno gorniško vzgojno ustanovo, ki zdaj gorniško izobrazi največ Nepalcev, in zanjo so zainteresirani tudi številni Šerpe. Kot pravi vodja letošnje šole Roman Robas, zdaj že daleč sega glas o tej šoli: gorniki iz Japonske in Kanade, na primer, ki pridejo v Nepal na odprave ali na trekinge, že dobro vedo, da so v Katmanduju Šerpe, ki so sposobnejši od drugih in o gorah mnogo več vedo, zato je povpraševanje po njih večje, s tem pa tem nepalskim gorskim vodnikom tudi raste cena.

TRI ALI ŠTIRI STOPNICE DO DIPLOME

»Vozni red« letošnje šole je dogovorjen z NMA, tečaj je usklajen s programom izobraževanja planinskih vodnikov mednarodne planinske organizacije UIAA, četverica Slovencev in trojica Nepalcev pa bo predavala kar 29 predmetov.

Šola traja 40 dni, v njej pa bodo, kot je bilo rečeno pred odhodom slovenskih inštruktorjev v Nepal, več kot 40 dni praktično in teoretično izobraževali približno 35 nepalskih tečajnikov. Šola je razdeljena v tri dele: prvi teden dni je bila v Katmanduju, kjer so se inštruktorji

seznanjali s tečajniki ter njihovimi dosedanjimi znanji – šola je sicer v angleškem jeziku, vendar vsi tečajniki tega jezika ne razumejo, zato predavanja Slovencev prevajajo nepalski inštruktorji. Nato naj bi, kot je bilo načrtovano, vsi udeleženci tečaja šli na osemdnevni trekking do šolske zgradbe v Manangu pod Anapurnami, potrebno opremo in hrano pa naj bi jim nosilo 80 nosačev. Spotoma se bodo tečajniki učili praktičnih veščin trekingovega vodenja. Tretji, najzahtevnejši del tečaja bo v bližini naselja Manang pod severnim ostnjem Anapurn na nadmorski višini 3500 metrov, kjer se bodo tečajniki najprej učili (in naučili) skladno plezati in voditi, nato pa voditi in plezati po snegu in ledu. Vrhunec tečaja bo osemdnevno bivanje in delo v visokogorski bazi, ki si jo bodo postavili na višini 5200 metrov, od tod pa se bodo povzpeli na dva vrhova, visoka okoli 6000 metrov.

»Tja gremo, da jih naučimo varno voditi po njihovih gorah,« je dejal vodja tečaja Robas. »Naučili se bodo tudi reševanja, orientacije, prve pomoči in vsega drugega, kar gorski vodnik in njegov klient potrebujeta v visokogorju.« Zdravnica dr. Perdanova jih bo naučila kolikor mogoče dobro oskrbeti bolnika v visokogorju, poleg tega bo imela veliko dela z domačini v vaseh, skozi katere bo ta šola šla.

Slovenski inštruktorji so nesli s seboj dovolj dokaj debelih učbenikov v angleškem jeziku, ki so jih posebej za nepalske gorniške šole sestavili izkušeni slovenski gorniki. Glede na potrebe bodo to knjigo menda že prav kmalu prevedli v nepalščino. Teste in izpite bodo tečajniki opravljali sproti, tudi že med potjo v Manang, zaključne pa pred koncem tečaja, ko bodo v Katmanduju prejeli diplome.

Denarno pri teh šolah sodelujejo NMA z denarjem, ki ga dobi iz državnih taks za gorske vrhove, pa tudi nepalske trekingove in druge turistične organizacije, ki prijavljajo svoje najboljše vodnike ter deloma zanje plačajo stroške in zanje tudi kupijo potrebno opremo. Le redki premožnejši Šerpe, ki že imajo svoje agencije, si stroške tega šolanja plačajo sami.

TUDI ZA SLOVENCE ZANIMIVO ŠOLANJE

»Vsako leto razpošljemo državnim institucijam prošnje za denarno pomoč za to šolo in vsako leto zaman čakamo, da bi država razumela pomen takšnega našega delovanja,« pravi načelnik Komisije za odprave v tuja gorstva (KOTG) pri PZS **Tone Škarja**. »Doslej nam je od sponzorjev vsako leto uspelo zbrati denar za to šolo, čeprav gre to na račun vrhunškega alpinizma, ki je zato prikrajšan za tolikšno vsoto. Ker je za šolo v Nepal vedno premalo denarja, je tudi zanimanje med slovenskimi alpinisti za udeležbo v njej razmeroma majhno, ker lahko inštruktorjem damo le skromno nadomestilo za izgubljen čas.«

Škarja je tudi prepričan, da bi v to šolo za nepalske gorske vodnike lahko šli tudi slovenski gorniki, da bi se tam usposobili za varno hojo na nadmorskih višinah najmanj 6000 metrov. Pot in šolnino bi si bodisi plačali sami, bodisi bi jim to plačali njihovi sponzorji, ki bi jih

morali najti. Nemara bi bila ta šola po Škarjevem mnenju zanimiva tudi za pripadnike Slovenske vojske in policije (ki seveda dovolj dobro obvladajo angleščino), saj bi v evropskih gorskih enotah ljudje s takimi znanji lahko napravili lepo kariero.

V Nepal dobro poznajo uspešne slovenske alpiniste in gorske inštruktorje; **Ang Phuri Sherpa**, vodja gorniške šole NMA v Nepal, se je hotel letos prepričati, kakšna neki je dežela, iz katere prihajajo k njim tako vrhunsko usposobljeni ljudje, in je februarja prišel na obisk v Slovenijo. Inštruktorji, ki ga poznajo iz Nepala, so ga peljali v Tamar, kjer je bil tisti čas tečaj za planinske vodnike D kategorije, potem so ga peljali še za nekaj dni po Sloveniji, nad katero je bil navdušen.

Sponzorji letošnje slovenske šole za nepalske gorske vodnike so Mobitel iz Ljubljane, Marmor iz Hotavelj, Porenta nahrbtniki iz Škofje Loke, Alpina iz Žirov, Planika in Promontana iz Kranja, Vrh iz Trziča, Iglu in ITU iz Ljubljane, Beti iz Metlike, Vita iz Trebnjega, Dumo z Iga, BVS iz Novega mesta, Droga iz Portoroža, Medex iz Ljubljane, Elkroj iz Nazarij in NES s Ptuja. Zdravila in sanitetni material za slovensko šolo v Nepal so prispevali Lek, Bayer Pharma, Salus, Sanolabor, TIK Kobarid, Tosama, 3M, Simp's iz Trzina in Termopol.

Darko Berljak pelje (tudi Slovence) na Šišo Pangmo

Na Šišo Pangmo, edini osemtisočak, ki je v celoti v Tibetu (zdaj na Kitajskem), na 8027 metrov visoko himalajsko goro, je 23. avgusta odšla 25-članska mednarodna hrvaška alpinistična odprava pod vodstvom **Darka Berljaka**, ki so se ji pridružili tudi štirje Slovenci: 22-letni **Andraž Šešek** iz Litije, ki je bil doslej najvišje na Mont Blancu, 35-letni **Marjan Gregorčič** iz Ljubljane, ki je že bil na osemtisočaku Čo Oju, 33-letni **Dušan Cerar** iz Mengša, ki je doslej priplezal najvišje na Pik komunizma, in 43-letni **Matjaž Globočnik** iz Trziča, katerega najvišji dosežek je doslej Aconcagua.

Šiša Pangma je zadnji od osemtisočakov, na katerega je stopila človeška noga, tako pozno velik del tudi zaradi novih političnih gospodarjev Tibeta, Kitajcev, ki so želeli prvenstvo ohraniti za svoje plezalce. Nanj so tako priplezali šele leta 1964, čeprav velja – enako kot Broad Peak in Čo Oju – za enega od lažjih osemtisočakov. Večina predvsem komercialnih vzponov se konča na Srednjem vrhu (8008 m), kajti od tod je do glavnega vrha še dobre tri ure vzpona po grebenu, kar sicer ni težavna, ampak za takšno višino naporna tura. Šiša Pangma je med drugim znana kot osemtisočak, ki je zanimiv za spuste s smučmi. Vendar so na gori poleg višine in mraza nevarne ledeniške razpoke v spodnjem delu, močan severni veter in plazovi na severovzhodnem grebenu.